

Nội dung bài viết

1. [Soạn Ngữ văn lớp 6 Bài: Lượm \(Cánh Diều\)](#)

Soạn Ngữ văn lớp 6 Bài: Lượm (Cánh Diều)

1. Chuẩn bị

- Khi đọc văn bản **Lượm**:

+ Câu chuyện được kể trong bài thơ: Cuộc gặp gỡ giữa chú và chú bé Lượm sau đó là sự hi sinh của cậu bé.

+ Những yếu tố tự sự, miêu tả trong văn bản:

Ngày Huế đổ máu, chú từ Hà Nội về gặp cháu ở Hàng Bè.

Lượm kể về công việc liên lạc.

Tưởng tượng chuyện Lượm hi sinh khi đi giao liên.

Trang phục, cử chỉ, điệu bộ của Lượm: Cái xác xinh xinh, cái chân thoăn thoắt, cái đầu nghênh nghênh, ca lô đội lệch, mồm huýt sáo, nháy trên đường vàng.

Hình ảnh Lượm hi sinh: một dòng máu tươi, tay nắm chặt bông lúa,...

→ Tác dụng: Người đọc cảm nhận rõ hơn tình cảm sâu sắc, sự xót thương, cảm động mà tác giả dành cho chú bé Lượm.

+ Một số nét đặc sắc về hình thức nghệ thuật của bài thơ:

Sử dụng từ láy: **loắt choắt, thoăn thoắt, nghênh nghênh,...**

Điệp lại những khổ thơ miêu tả chú bé Lượm.

So sánh, hoán dụ **dòng máu tươi,...**

+ Ý nghĩa của bài thơ và những nhận thức, tình cảm của em: Tác giả khắc họa Lượm – một chú bé hồn nhiên, dũng cảm dám làm công việc nguy hiểm, hy sinh vì nhiệm vụ cao cả. Đó là hình tượng cao đẹp trong bộ thơ Tố Hữu, là sự cảm phục, mến thương của tác giả dành cho Lượm và các em bé yêu nước trong tình cảnh đất nước chìm trong chiến tranh.

- Đọc trước truyện **Lượm**; tìm hiểu thêm về tác giả Tố Hữu và hoàn cảnh ra đời của bài thơ này:

+ Tác giả Tố Hữu (1920 – 2002), tên khai sinh là Nguyễn Kim Thành, quê ở tỉnh Thừa Thiên – Huế.

- + Sinh trưởng trong gia đình nho học ở Huế và yêu văn chương.
 - + Tố Hữu sớm giác ngộ cách mạng và hăng say hoạt động cách mạng và hăng say hoạt động, kiên cường đấu tranh trong các nhà tù thực dân.
 - + Tố Hữu đảm nhiệm nhiều cương vị trọng yếu trên mặt trận văn hóa và trong bộ máy lãnh đạo của Đảng và Nhà nước.
 - + Ông là nhà thơ lớn của thơ hiện đại Việt Nam, được tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh về văn học nghệ thuật năm 1996.
 - + Bài thơ *Lượm* được ông sáng tác năm 1949, trong thời kì kháng chiến chống thực dân Pháp.
- Một số nhân vật thiếu niên dũng cảm đã được nói tới trong các câu chuyện lịch sử và văn học: Lê Văn Tám với chiến tích nổi bật là đã cảm tử châm lửa để phá hủy một kho đạn của quân Pháp.

2. Đọc hiểu

a. Trong khi đọc

Câu hỏi trang 33 SGK Ngữ văn 6 Tập 2:

Chú ý cách ngắt nhịp và biện pháp tu từ trong khổ thơ thứ nhất.

Trả lời:

- Hoán dụ: *đỏ máu* → Lấy dấu hiệu của sự vật chỉ sự vật – chiến tranh.
- Cách ngắt nhịp đặc biệt: *Tình cờ chú / cháu*

Câu hỏi trang 33 SGK Ngữ văn 6 Tập 2:

Tìm và chỉ ra tác dụng của các từ láy trong các dòng thơ 5 – 8.

Trả lời:

Từ láy: *loắt choắt, xinh xinh, thoăn thoắt, nghênh nghênh* → Gợi ra dáng vẻ tinh nghịch, nhanh nhẹn, dễ thương của chú bé Lượm.

Câu hỏi trang 33 SGK Ngữ văn 6 Tập 2:

Chỉ ra tác dụng của biện pháp tu từ trong các dòng thơ 10 – 12.

Trả lời:

Biện pháp tu từ so sánh: chú bé Lượm huýt sáo giống như con chim chích nhảy trên đường vàng
→ Gọi ra dáng vẻ lạc quan yêu đời, dũng cảm khi đi làm nhiệm vụ.

Câu hỏi trang 33 SGK Ngữ văn 6 Tập 2:

Ngoại hình và tính cách của chú bé liên lạc được thể hiện qua bức tranh minh họa này như thế nào?

Trả lời:

Qua bức tranh minh họa, chúng ta thấy một cậu bé nhỏ nhắn với trang phục màu vàng nổi bật cùng túi thư màu đỏ đeo chéo. Trên gương mặt là niềm vui, lạc quan yêu đời khi được tham gia làm công việc giao liên. Cậu là một chú bé dũng cảm khi dám quyết định làm một công việc nguy hiểm.

Câu hỏi trang 34 SGK Ngữ văn 6 Tập 2:

Khổ thơ (dòng 25 – 26) có gì đặc biệt so với các khổ khác?

Trả lời:

Khổ thơ (dòng 25 – 26) chỉ có hai dòng thơ so với các khổ khác có bốn dòng thơ. Mỗi dòng thơ của khổ thơ này chỉ có 2 chữ mà các khổ khác là bốn chữ.

Câu hỏi trang 34 SGK Ngữ văn 6 Tập 2:

Cách ngắt nhịp trong khổ thơ (dòng 39 – 42) có gì đặc biệt?

Trả lời:

Cách ngắt nhịp đặc biệt: *Thôi rồi / Lượm ơi*

Câu hỏi trang 35 SGK Ngữ văn 6 Tập 2:

Câu hỏi ở dòng 47 có ý nghĩa gì?

Trả lời:

Câu hỏi ở dòng 47 *Lượm ơi, còn không?* có ý nghĩa giống như một lời gọi, thương nhớ, bày tỏ nỗi xót xa trước sự hi sinh của chú bé,

b. Sau khi đọc**Câu 1 trang 35 SGK Ngữ văn 6 Tập 2:**

Kể lại câu chuyện trong bài thơ dựa theo trật tự thời gian (khoảng 10 dòng).

Trả lời:

Ấy là lúc Huế nổ ra chiến tranh, toàn dân kháng chiến chống thực dân Pháp. Tôi (nhân vật “chú” trong bài thơ) từ Hà Nội trở về quê hương sau bao năm. Tình cờ tại Hàng Bè, tôi bắt gặp một chú bé tên là Lượm. Chú bé vô cùng đáng yêu với xác xinh xinh màu đỏ, ca lô thì đội lệch. Dáng đi thì thoăn thoắt, cái đầu nghênh nghênh, mồm huýt sáo vang. Cậu nói với tôi rằng cậu thích đi làm giao liên lắm, tuy vất vả nhưng lại được đóng góp công sức cho Tổ quốc. Tôi rất cảm phục ý chí và hành động của Lượm. Sau đó chúng tôi chia tay nhau, tôi về Hà Nội, cậu tiếp tục ở đây làm nhiệm vụ. Bỗng tháng Sáu tôi nghe tin cậu hi sinh trên đường làm nhiệm vụ. Khi đang băng qua cánh đồng để đưa tin tức thì bỗng có viên đạn xuyên trúng người cậu.

Câu 2 trang 35 SGK Ngữ văn 6 Tập 2:

Đọc các khổ thơ: 2, 3, 4, 5, lập bảng sau vào vở và điền các chi tiết miêu tả Lượm phù hợp vào các cột.

- Trang phục
- Hình dáng
- Cử chỉ, hành động
- Lời nói

Trong các chi tiết tác giả đã dùng để miêu tả nhân vật Lượm, em thấy thú vị với chi tiết nào nhất? Vì sao?

Trả lời:

Trang phục	<i>Các xác xinh xinh</i> <i>Ca lô đội lệch</i>
Hình dáng	<i>Chú bé loắt choắt</i> <i>Cái chân thoăn thoắt</i> <i>Cái đầu nghênh nghênh</i> <i>Má đỏ bô quân</i>
Cử chỉ, hành động	<i>Mồm huýt sáo vang</i> <i>Như con chim chích</i> <i>Nhảy trên đường vàng...</i> <i>Cháu cười híp mí</i>

Lời nói	- <i>Cháu đi liên lạc</i> <i>Vui lắm chú à</i> <i>Ở đồn Mang Cá</i> <i>Thích hơn ở nhà!</i> - <i>Thôi, chào đồng chí</i>
---------	--

- Trong các chi tiết tác giả đã dùng để miêu tả nhân vật Lượm, em thấy thú vị nhất với chi tiết lời nói *Cháu đi liên lạc/ Vui lắm chú à* vì em thấy được sự nhiệt huyết, dũng cảm của cậu bé dành cho công việc nguy hiểm này.

Câu 3 trang 35 SGK Ngữ văn 6 Tập 2:

Theo em, tại sao các dòng thơ 25, 26, 47 được tách ra thành những khổ thơ riêng?

Trả lời:

Theo em, các dòng thơ 25, 26, 47 được tách ra thành những khổ thơ riêng bởi vì chúng diễn tả sự thương xót, ngậm ngùi trước sự hi sinh đột ngột của Lượm.

Câu 4 trang 35 SGK Ngữ văn 6 Tập 2:

Trong tác phẩm, tác giả gọi Lượm bằng nhiều từ ngữ xưng hô khác nhau. Hãy tìm và cho biết mỗi từ ngữ đó thể hiện thái độ và tình cảm gì?

Trả lời:

Tác giả gọi Lượm bằng nhiều từ ngữ xưng hô khác nhau:

- Cháu → Sự thân thiết, gần gũi của mối quan hệ chú cháu.
- Chú bé → Yêu mến khi ngắm nhìn dáng vẻ yêu đời, lạc quan khi làm nhiệm vụ của Lượm.
- Lượm → Sự xót xa, thương cảm trước sự hi sinh của chú bé.
- Chú đồng chí nhỏ → Mối quan hệ đồng chí với nhà thơ và cũng thể hiện Lượm là của mọi người, mọi nhà hi sinh vì quê hương, đất nước.

Câu 5 trang 36 SGK Ngữ văn 6 Tập 2:

Bài thơ kết thúc bằng việc lặp lại những dòng thơ miêu tả hình ảnh Lượm vẫn như ngày đầu có ý nghĩa gì?

Trả lời:

Bài thơ kết thúc bằng việc lặp lại những dòng thơ miêu tả hình ảnh Lượm vẫn như ngày đầu nhằm thể hiện rằng Lượm không chết mà cậu bé luôn sống mãi, tồn tại trong lòng tác giả, trong lòng của mọi nhà, của đất nước. Chúng ta sẽ không bao giờ quên đi sự hi sinh của chú bé dành cho Tổ quốc.

Câu 6 trang 36 SGK Ngữ văn 6 Tập 2:

Trong cuộc sống và trong tác phẩm văn học có rất nhiều tấm gương thiếu niên dũng cảm như nhân vật Lượm; hãy viết 3 – 4 dòng giới thiệu về một thiếu niên dũng cảm mà em biết.

Trả lời:

Lê Văn Tám là một thiếu niên anh hùng trong thời kì chiến tranh Đông Dương của Việt Nam. Cậu được biết đến với chiến tích nổi bật là đã cảm tử châm lửa để phá hủy một kho đạn của quân Pháp. Sau chiến tranh, hình ảnh Lê Văn Tám được coi là một biểu tượng anh hùng cách mạng – tấm gương của một thiếu niên anh hùng dân tộc, đã xả thân vì nghiệp lớn giải phóng dân tộc.